

DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DO INDYWIDUALNYCH POTRZEB I PREDYSPOZYCJI UCZNIÓW

I. Dostosowania dla ucznia niesłyszącego lub słabo słyszącego

- posadzenie ucznia w takim miejscu, które zapewni dobry odbiór informacji zapisanych na tablicy, jak również korzystanie z pomocy innych uczniów (niekoniecznie pierwsza ławka);
- stworzenie optymalnych warunków odbioru mowy w klasie szkolnej; zwrócenie się twarzą w jego stronę;
- mówienie do ucznia w sposób wyraźny, używanie normalnego głosu i intonacji; unikanie gwałtownych ruchów;
- zadbanie o spokój i ciszę w klasie; eliminowanie zbędnego hałasu;
- w czasie lekcji wskazane jest używanie, jak najczęściej, pomocy wizualnych i tablicy – zapisywanie nowych pojęć, dat;
- wyjaśnianie pojęć nieznanymi, abstrakcyjnymi, w miarę możliwości wyjaśnianie ich synonimami;;
- stopniowanie trudności i wydłużanie czasu pracy;
- pomoc w analizie treści tekstów, ukierunkowana praca z tekstem (zwrócenie uwagi na związki przyczynowo – skutkowe i czasowo – przestrzenne);
- pomoc w dokonywaniu interpretacji treści;
- pomoc w formułowaniu odpowiedzi, przygotowanie planu wypowiedzi ułożonego w formie pytań;
- pomoc uczniowi w dokonywaniu selekcji materiału – wskazanie informacji istotnych z punktu widzenia zrozumienia i opanowania materiału;
- sprawdzanie wiadomości częściej i z mniejszych partii materiału;
- powtarzanie kluczowych informacji z lekcji;

- podczas zapoznawania ucznia z nowym materiałem należy stosować pomoce pozwalające na odbiór treści jak największą liczbą kanałów percepcyjnych (wzrokowy, słuchowy, kinestetyczny, kinetyczny);
- konieczne jest aktywizowanie ucznia do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań;
- przy ocenie prac pisemnych nie należy uwzględniać błędów wynikających z niedosłuchu;
- szczególnie doceniać aktywność ucznia, jego wkład pracy, a także stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość, dokładność).
- w miarę możliwości nie stosować pisania ze słuchu, ewentualnie pisanie tylko wyrazów lub zdań, w oparciu o utrwalone wcześniej słownictwo

II. Dostosowania dla ucznia słabowidzącego

- właściwe umiejscowienie dziecka w klasie;
- umożliwiające dogodny dostęp do tablicy (możliwość łatwego podejścia, gdy uczeń nie rozpoznaje pisma ze swojego miejsca);
- ograniczanie wszelkich powierzchni o niepożądanym odbłasku;
- unikanie podczas zapisów na tablicy innych kolorów kredy niż biały i żółty- utrzymanie kontrastu również przy użyciu tablicy interaktywnej;
- przy demonstracji map, plansz i tablic z rysunkami, diagramami, schematami zwracać uwagę na kontrast, czytelność, wielkość
- wspomagać się pomocami interaktywnymi oraz TIK
- ograniczenie wymagań w zakresie kaligraficznym;
- odwoływanie się do częstego zadawania pytań "co widzisz?", w celu sprawdzenia i uzupełnienia słownego trafności doznań wzrokowych;
- słowne objaśnianie wszystkiego, co ma zrobić uczeń, aby w pełni mógł uczestniczyć w zajęciach.
- udostępnianie tekstów (np. testów sprawdzających wiedzę) w wersji powiększonej i/lub z pomocą wklejek, teksów do uzupełnienia, testów interaktywnych;
- podawanie modeli i przedmiotów do obejrzenia z odpowiedniej odległości;
- monitorowanie zużycia energii na patrzenie i interpretację informacji uzyskanych drogą wzrokową (wydłużanie czasu na wykonanie określonych zadań)- szybka męczliwość;
- umożliwienie dziecku korzystania z audiobooków, podcastów;
- w geometrii, technice, wprowadzanie uproszczonych konstrukcji z ograniczoną do koniecznych liczbą linii pomocniczych;
- dodatkowe omawianie i objaśnianie zadań z treścią, którym dla lepszego zrozumienia towarzyszą odpowiednie rysunki czy ilustracje;
- korzystanie z map, pomocy o mniejszej ilości szczegółów;
- dobór odpowiednich form, metod i środków dydaktycznych;
- uczestnictwo w zajęciach wspomagających.

III. Dostosowania dla ucznia z zespołem Aspergera

- dostosowanie wymagań do możliwości percepcyjnych ucznia;
- formułowanie krótkich, prostych poleceń;
- w związku z trudnościami w generalizowaniu i uogólnianiu – unikanie metafor, skrótów myślowych, dokładne i precyzyjne formułowanie oczekiwań i ocen;
- zwracanie uwagi na potrzebę dodatkowego objaśnienia pojęć, zjawisk, zwrotów potocznych, przysłów i upewnianie się, czy uczeń dobrze zrozumiał ich znaczenie;
- ćwiczenie umiejętności rozumienia tekstu czytanego;
- pomoc w dokonywaniu selekcji materiału;
- wydłużenie czasu pracy;
- powtarzanie poleceń/zapisywanie na tablicy (lub w zeszytach);
- zapewnienie miejsca w klasie, które umożliwi monitorowanie i wspieranie w wykonywaniu poleceń nauczyciela;
- dbanie o atmosferę spokojnej pracy;
- korygowanie niewłaściwych społecznie i kulturowo zachowań poprzez wprowadzenie jasnych zasad;
- dbanie o integrację ucznia z grupą rówieśniczą, angażowanie w wydarzenia klasowe i szkolne, unikanie jakichkolwiek form izolowania ucznia od innych, zachęcanie do podejmowania pracy w grupie;
- ocenianie prac ucznia zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno – pedagogicznej (dostosowanie kryteriów w związku ze stwierdzoną dysleksją i dysgrafią);
- uwzględnianie, że uczeń z zespołem Aspergera ma ograniczoną podzielność uwagi – formułowanie jednego zadania do wykonania;
- stosowanie pozytywnych wzmocnień i zachęt.

IV. Dostosowania dla ucznia posiadającego dokumentację o potrzebie nauczania indywidualnego / zindywidualizowanej ścieżki kształcenia

- pomoc w wyrównywaniu zaległości w nauce, wynikających z absencji chorobowej – w formie pomocy koleżeńskiej lub zajęć dydaktyczno – wyrównawczych;
- aktywizowanie klasy do pomocy uczniowi;
- uwzględnianie w procesie dydaktycznym zmiennego samopoczucia i sprawności psychofizycznej ucznia;
- stosowanie wzmocnień pozytywnych (pochwały, nagradzania);
- stwarzanie atmosfery akceptacji i życzliwości;
- wspieranie i umożliwianie uczniowi nawiązywania kontaktów społecznych;
- uwrażliwienie uczniów zdrowych na potrzeby i przeżycia ucznia chorego;
- przy ocenianiu należy oddzielać te obszary i umiejętności, w których mogą występować zaburzenia spowodowane ubocznym działaniem leków;
- w okresie zaostrzenia choroby nie obciążać ucznia dodatkowymi stresami (testami, klasówkami), zmniejszać stopień trudności zadań; wiadomości sprawdzać raczej w okresach poprawy stanu zdrowia i samopoczucia.

V. Dostosowania dla ucznia posiadającego dokumentację o potrzebie nauczania indywidualnego / zindywidualizowanej ścieżki kształcenia

- pomoc w wyrównywaniu zaległości w nauce, wynikających z absencji chorobowej – w formie pomocy koleżeńskiej lub zajęć dydaktyczno – wyrównawczych;
- aktywizowanie klasy do pomocy uczniowi;
- uwzględnianie w procesie dydaktycznym zmiennego samopoczucia i sprawności psychofizycznej ucznia;
- stosowanie wzmocnień pozytywnych (pochwały, nagradzania);
- stwarzanie atmosfery akceptacji i życzliwości;
- wspieranie i umożliwianie uczniowi nawiązywania kontaktów społecznych;
- uwrażliwienie uczniów zdrowych na potrzeby i przeżycia ucznia chorego;
- przy ocenianiu należy oddzielać te obszary i umiejętności, w których mogą występować zaburzenia spowodowane ubocznym działaniem leków;
- w okresie zaostrzenia choroby nie obciążać ucznia dodatkowymi stresami (testami, klasówkami), zmniejszać stopień trudności zadań; wiadomości sprawdzać raczej w okresach poprawy stanu zdrowia i samopoczucia.

**VI. Dostosowania dla ucznia posiadającego opinię poradni
psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się
(dysgrafia, dysortografia, dysleksja, dyskalkulia)**

- wydłużanie czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów;
- ocenianie prac pisemnych pod kątem wartości merytorycznej, znajomości problemu, a nie treści czy poprawności ortograficznej;
- czytanie lektur szkolnych lub innych opracowań należy rozłożyć w czasie – uwzględniać trudności w rozumieniu treści; możliwe czytanie tylko wybranych rozdziałów, fragmentów; akceptowanie korzystania z nagrań fonicznych;
- w przypadku ucznia z dysgrafią wskazane jest akceptowanie pisma drukowanego, ewentualne pisanie literami drukowanymi, na komputerze;
- zezwolenie na pisanie ołówkiem, by uczeń łatwiej mógł poprawić błędy;
- przy sprawdzaniu pojęć i definicji – należy stosować pytania dodatkowe
- ograniczanie czytania na forum klasy; w ogóle odpytywania na forum klasy, zwłaszcza bez zapowiedzi
- umożliwienie pracy ze słownikiem ortograficznym;
- wskazane jest preferowanie wypowiedzi ustnych; sprawdzanie powinno dotyczyć krótkich partii materiału;
- w przedmiotach ścisłych ocenianie poprawności toku rozumowania, a nie tylko prawidłowości wyniku końcowego; zwrócenie uwagi na stronę graficzną sprawdzianów – umieszczenie miejsca na odpowiedź bezpośrednio pod zadaniem;
- złagodzenie kryteriów wymagań z języków obcych;
- częste przypominanie i utrwalanie treści już przerobionych np. tabliczki mnożenia;
- ograniczenie pisania na lekcji do niezbędnych notatek, których nie ma w podręczniku; jeśli możliwe – przygotowanie gotowych notatek do wklejenia;
- nieocenianie prac pisemnych pod kątem ortografii, ale zaznaczanie błędów i zachęcanie ucznia do samodzielnej pracy nad ich poprawą;
- uwzględnianie pomyłek związane z orientacją przestrzenną (mapy, wykresy, bryły);
- bazowanie na polisensorycznych (angażujących wszystkie zmysły) metodach pracy oraz stosowanie technik skojarzeniowych ułatwiających zapamiętywanie.

VII. Dostosowania dla ucznia z chorobą przewlekłą

- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego;
- pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie nowych umiejętności;
- budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji klasowych;
- przygotowanie uczniów zdrowych na spotkanie chorego kolegi;
- traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy;
- uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego;
- uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów;
- motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi;
- rozwijanie zainteresowań, samodzielności;
- dostarczanie wielu możliwości do działania i osiągnięcia sukcesów;
- motywowanie do aktywności;
- umożliwienie korzystania przez ucznia na lekcji ze sprzętu medycznego i leków zgodnie z zaleceniem lekarza;
- dostosowanie miejsca pracy ucznia zgodnie z wymogami lekarza (blisko drzwi lub nauczyciela);
- w przypadku dłuższej nieobecności umożliwienie zaliczenia materiału w dodatkowych terminach;
- stosowanie metod uspołeczniania (informacje o danej chorobie);
- unikanie gwałtownych zmian w codziennych czynnościach;
- uwzględnianie w procesie dydaktycznym zmiennego samopoczucia i sprawności psychofizycznej ucznia;
- pomoc w wyrównywaniu zaległości w nauce, wynikających z absencji chorobowej – w formie pomocy koleżeńskiej lub zajęć dydaktyczno – wyrównawczych;
- uwrażliwienie uczniów zdrowych na potrzeby i przeżycia ucznia chorego;
- przy ocenianiu należy oddzielać te obszary i umiejętności, w których mogą występować zaburzenia spowodowane ubocznym działaniem leków;
- w okresie zaostrzenia choroby nie obciążać ucznia dodatkowymi stresami (testami, klasówkami), zmniejszać stopień trudności zadań; wiadomości sprawdzać raczej w okresach poprawy stanu zdrowia i samopoczucia.

VIII. Dostosowania dla ucznia z zaburzeniami zachowania i emocji

- unikanie uwag krytycznych – zwłaszcza na forum klasy;
- pomoc w odbudowaniu u ucznia poczucia większej sprawczości, samodzielności, bycia bardziej efektywnym w sytuacjach wymagających większej aktywności poznawczej;
- gratyfikowanie i docenianie wykazywanej przez ucznia obowiązkowości, prawidłowej postawy szkolnej;
- wskazywanie na osiągnięte sukcesów;
- dostrzeganie mocnych stron ucznia;
- nagradzanie wkładu pracy a nie tylko efektów;
- mobilizowanie do kończenia rozpoczętej pracy;
- minimalizowanie napięcia związanego z sytuacją weryfikowania wiedzy i umiejętności;
- ograniczenie liczby zadań na sprawdzianach lub przydzielenie większej ilości czasu na ich wykonanie;
- zmniejszenie prac domowych;
- częste utrwalanie nowych treści;
- pozostawienie większej ilości czasu na utrwalenie materiału;
- dawanie więcej czasu do namysłu podczas odpowiedzi i na wykonanie wyznaczonych zadań;
- kierowanie odpowiedziami ucznia poprzez pomocnicze pytania;
- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności;
- podawanie poleceń w prostszej formie, unikanie trudnych czy bardzo abstrakcyjnych pojęć, częste odwoływanie się do konkretnego przykładu;
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych;
- wyrabianie samodzielności myślenia i działania;
- pobudzanie do myślenia i tworzenia wielu różnych rozwiązań.

**IX. Dostosowania dla ucznia mającego wolne tempo pracy oraz trudności
w koncentracji uwagi**

- ograniczenie liczby zadań na sprawdzianach lub przydzielanie większej ilości czasu na ich wykonanie;
- zmniejszenie prac domowych z zachowaniem realizacji treści podstawy programowej;
- pozostawienie większej ilości czasu na utrwalenie materiału;
- dawanie więcej czasu do namysłu podczas odpowiedzi i na wykonanie wyznaczonych zadań;
- kierowanie odpowiedziami ucznia poprzez pomocnicze pytania;
- podawanie polecenia w prostszej formie;
- unikanie trudnych czy bardzo abstrakcyjnych pojęć;
- częste odwoływanie się do konkretnego przykładu;
- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności;
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych;
- posadzenie ucznia blisko nauczyciela;
- wyrabianie samodzielności myślenia i działania;
- pobudzanie do myślenia i tworzenia wielu różnych rozwiązań;
- zwracanie uwagi na potrzebę dodatkowego objaśnienia pojęć, zjawisk, zwrotów potocznych, przysłów i upewnianie się, czy uczeń dobrze zrozumiał ich znaczenie;
- ocenianie prac ucznia zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej (dostosowanie kryteriów w związku ze stwierdzoną dysleksją i dysgrafią);
- pomoc w wyrównywaniu zaległości w nauce, w formie pomocy koleżeńskiej lub zajęć dydaktyczno – wyrównawczych;
- pomoc uczniowi w dokonywaniu selekcji materiału – wskazanie informacji istotnych z punktu widzenia zrozumienia i opanowania materiału;
- sprawdzanie wiadomości częściej i z mniejszych partii materiału, powtarzanie kluczowych informacji z lekcji.

X. Dostosowania dla ucznia z zaniedbaniami środowiskowymi związanymi z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny

- pomoc w wyrównywaniu zaległości w nauce: w formie pomocy koleżeńskiej lub zajęć dydaktyczno – wyrównawczych;
- sprawdzanie wiadomości częściej i z mniejszych partii materiału;
- powtarzanie kluczowych informacji z lekcji;
- pomoc uczniowi w dokonywaniu selekcji materiału – wskazanie informacji istotnych z punktu widzenia zrozumienia i opanowania materiału;
- ocenianie prac ucznia zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej (dostosowanie kryteriów w związku ze stwierdzoną dysleksją i dysgrafią);
- przekazywanie wiedzy za pomocą kilku kanałów (np. słuchowego i wzrokowego);
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych;
- zachęcanie do staranności wykonywanych prac;
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności;
- stopniowanie sytuacji zadaniowych, aby uczeń mógł odnieść sukces;
- stosowanie wzmocnień pozytywnych;
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretnych;
- wzmacnianie poczucia własnej wartości;
- w czasie lekcji upewnianie się, czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń;
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie;
- bazowanie na przykładach z życia codziennego;
- częste utrwalanie zdobytej wiedzy i umiejętności;
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania;
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy;
- upewnianie się, czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie domowe (do czasu wypracowania u niego takiego nawyku).

XI. Dostosowania dla ucznia cudzoziemca

- umożliwienie korzystania podczas lekcji ze słownika dwujęzycznego;
- stosowanie języka instrukcji w komunikacji z uczniem cudzoziemcem (krótkie polecenia, np. ułóż, narysuj);
- formułowanie pytań skierowanych w sposób jasny, krótki oraz dostosowany do poziomu znajomości języka polskiego;
- udzielanie informacji zwrotnej podczas lekcji;
- stosowanie bogatego materiału ikonograficznego (zdjęcia, mapy, wykresy, schematy) przy wyjaśnianiu zagadnień tematycznych;
- rozwijanie i doskonalenie sprawności mówienia i pisania;
- monitorowanie pracy ucznia i jego postępów;
- włączanie ucznia cudzoziemca w pracę zespołową i dostosowywanie instrukcji do jego językowych umiejętności;
- akceptowanie każdej formy wypowiedzi świadczącej o zrozumieniu zagadnienia (nawet jednorazową czy błędną gramatycznie);
- gramatykę należy traktować w sposób funkcjonalny;
- w ocenianiu wypowiedzi pisemnych zwrócić uwagę na komunikatywność;
- prace domowe należy dostosować do możliwości językowych ucznia cudzoziemca.
- stosować wydłużenie czasu na sprawdzianach.

XII. Dostosowania dla ucznia szczególnie uzdolnionego

- powierzanie odpowiedzialnych ról na forum klasy i szkoły;
- przygotowywanie dodatkowych, bardziej złożonych, twórczych zadań i ćwiczeń;
- tworzenie takich sytuacji dydaktycznych, które będą dla ucznia wyzwaniem i źródłem satysfakcji;
- zachęcanie do udziału w konkursach przedmiotowych, olimpiadach, turniejach itp.
- popularyzowanie osiągnięć pracy ucznia (fotografowanie, opisywanie, archiwizacja, opowiadanie o swojej pasji innym);
- poszerzanie i wzbogacanie wiedzy, stawianie innych celów i zadań;
- motywowanie i wspieranie rozwoju emocjonalno – społecznego;
- poważne i życzliwe traktowanie pomysłów i prac ucznia;
- organizowanie konsultacji i zapraszanie na zajęcia ekspertów spoza szkoły, np. pracowników uczelni wyższych, specjalistów, instruktorów;
- wskazywanie kierunków rozwoju, podjęcie współpracy z rodzicami oraz z innymi instytucjami działającymi na rzecz dzieci zdolnych;
- stymulowanie samokształcenia, inspirowanie do pracy własnej, np. czytania literatury obcojęzycznej, udziału w projektach i pracach badawczych,
- wyznaczanie konkretnych partii materiału do pracy w domu,
- akceptowanie własnych strategii rozwiązywania problemów matematycznych,
- urozmaicanie sytuacji zadaniowych,
- zadawanie dodatkowych zadań podczas prac klasowych i domowych, przy zachowaniu zdrowego rozsądku,
- pozwalanie na korygowanie błędów kolegów (szukanie błędów w rozumowaniu),
- zwiększanie wymagań, co do ścisłości i precyzji wypowiedzi,
- stworzenie okazji do swobodnego wyboru zadań trudniejszych, swobodnej decyzji w podejmowaniu dodatkowych zadań,
- zachęcanie do czytania fachowych czasopism,
- zachęcanie do przygotowania referatów i wygłaszania ich na forum klasy.

XIII. Dostosowania dla ucznia zagrożonego niedostosowaniem społecznym

- wyznaczanie większej ilości czasu na zadania wymagające czytania, pisania,
- dzielenie materiału do nauki na mniejsze części,
- zachęcanie do staranności wykonywanych prac i rysunków,
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności, itp.,
- stopniowanie sytuacji zadaniowych, tak by uczeń mógł odnieść sukces,
- wspieranie i naprowadzanie podczas rozwiązywania zadań matematycznych,
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretów,
- częste powtarzanie nowych treści,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- pomaganie w selekcji materiału do nauki,
- wyznaczanie konkretnych partii materiału do nauki w domu,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- wydawanie krótkich poleceń,
- zadawanie pytań pomocniczych,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki,
- dzielenie materiału do opanowania na mniejsze części,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie,
- bazowanie na przykładach z życia codziennego,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy.

XIV. Dostosowania dla ucznia z afazją

- uprzedzenie, że będzie odpowiadał na forum, wydłużanie czasu wypowiedzi, możliwość odpowiedzi nie na forum klasy,
- niezwracanie uwagi na błędy artykulacyjne i gramatyczne, w razie trudności rezygnacja z odpowiedzi ustnych na rzecz pisemnych,
- zadawanie pytań pomocniczych
- dzielenie materiału na mniejsze części
- stosowanie dodatkowych środków dydaktycznych np. ilustracje, mapy, wykresy, narzędzia TIK,
- zachęcanie i motywowanie do udziału w dyskusjach klasowych, w sposób delikatny - nie wymuszający
- poddanie ocenie treści a nie formy pracy ucznia
- stosowanie pozytywnych wzmocnień
- formułowanie krótkich, prostych i klarownych poleceń
- wydłużenie czasu na przeczytanie lektury, naukę wiersza, rozwiązania zadania - monitorowanie toku myślenia
- wykorzystywanie dodatkowych form przekazu np. film, audiobook
- Stosowanie prostej komunikacji
- szczegółowe objaśnianie zadań domowych
- dopilnowanie, aby uczeń zapisał najważniejsze pojęcia, wnioski, zadanie domowe
- podkreślanie najważniejszych wiadomości, które uczeń ma przyswoić
- ograniczenie ilości terminów, wydarzeń, dat, nazwisk, które uczeń ma znać
- dostosowanie tempa pracy do możliwości ucznia
- uczenie pisania wypracowań wg szczegółowych podpunktów
- ograniczenie ilości zadań domowych lub wydłużenie czasu na ich przygotowanie
- utrwalanie zdobytych wiadomości w mniejszych partiach materiału
- dostosowanie sprawdzania wiedzy ucznia

XV. Dostosowania dla ucznia o inteligencji niższej niż przeciętna

- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności,
- pozostawienie więcej czasu na jego utrwalenie,
- podawanie poleceń w prostszej formie,
- wydłużenie czasu na odpowiedź, przeczytanie lektury – jej fragmentów;
- unikanie trudnych czy abstrakcyjnych pojęć,
- częste odwoływanie się do konkretnych np. graficzne przedstawienie treści zadania, sytuacji znanych z życia codziennego,
- unikanie pytań problemowych, szczegółowych,
- uwzględnianie wolniejszego tempa pracy,
- zmniejszenie ilości, stopnia trudności i obszerności zadań,
- szerokie stosowanie zasady pogłębienia, pomocy dydaktycznych np. ilustracje, mapy, wykresy, narzędzia TIK,
- odrębne instruowanie, np. w związku z problemami z selekcją i wyborem najważniejszych treści naprowadzanie przez wypisanie pytań, na które musi znaleźć odpowiedź w tekście,
- zadawanie do domu tyle, ile dziecko jest w stanie wykonać samodzielnie
- niepytanie na forum klasy,
- niezwracanie uwagi na błędy artykulacyjne i gramatyczne, w razie trudności rezygnacja z odpowiedzi ustnych na rzecz pisemnych,
- zadawanie pytań pomocniczych
- dzielenie materiału na mniejsze części
- pozwalanie na dokończenie w domu prac wykonywanych na lekcji,
- zwracanie większej uwagi na wysiłek włożony w wykonanie zdania niż ostateczny efekt pracy.

XVI. Dostosowania dla ucznia z zaburzeniami komunikacji językowej

- przekazywanie wiedzy za pomocą kilku kanałów (np. słuchowego i wzrokowego),
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności, itp.,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- zapewnienie w klasie atmosfery bezpieczeństwa i akceptacji,
- na językach obcych wydłużanie czasu na opanowanie nowych słówek i struktur gramatycznych,
- naprowadzanie podczas czytania i pisania,
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretnych,
- korzystanie z gotowych pomocy dydaktycznych,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- wydawanie krótkich poleceń,
- wykorzystywanie programów multimedialnych i komputerów do ćwiczeń praktycznych,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy.

XVII. Dostosowania dla ucznia z trudnościami wynikającymi z sytuacji kryzysowej lub traumatycznej

- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych, tak by uczeń mógł odnieść sukces,
- dzielenie materiału na mniejsze części,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- pozwalanie na pracę we własnym tempie, dyskretnie ją monitorując,
- okresowe wydłużanie czasu potrzebnego na pisanie sprawdzianów i kartkówek,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- zapewnienie w klasie atmosfery bezpieczeństwa i akceptacji,
- korzystanie z gotowych pomocy dydaktycznych,
- wspieranie w sytuacjach trudności z koncentracją uwagi,
- wydawanie krótkich poleceń,
- zadawanie pytań pomocniczych,
- urozmaicać sytuacje zadaniowe, dzielić materiał na mniejsze części, stopniować poziom trudności,
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki,
- dzielenie materiału do opanowania na mniejsze części,
- nie zadawanie uczniowi dużych fragmentów tekstów do czytania i opracowania, a jedynie wyznaczanie pewnych ich fragmentów,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- upewnianie się czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie domowe (do czasu wypracowania u niego takiego nawyku),
- w przypadku konieczności sporządzania dłuższych notatek, wcześniejsze przygotowanie ich dla ucznia celem wklejenia do zeszytu.

XVIII. Dostosowania dla ucznia z niepowodzeniami szkolnymi

- przekazywanie wiedzy za pomocą kilku kanałów (np. słuchowego i wzrokowego),
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych,
- dzielenie materiału do nauki na mniejsze części,
- zachęcanie do staranności wykonywanych prac i rysunków,
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności, itp.,
- stopniowanie sytuacji zadaniowych, tak by uczeń mógł odnieść sukces,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- dzielenie materiału do wyuczenia na partie, egzekwowanie wiedzy częściej, ale każdorazowo z mniejszego zakresu,
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych,
- pomaganie w selekcji materiału do nauki,
- wyznaczanie konkretnych partii materiału do nauki w domu,
- częste utrwalanie bieżącego materiału,
- częste powtarzanie nowych treści,
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretów,
- korzystanie z gotowych pomocy dydaktycznych,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- wydawanie krótkich poleceń,
- zadawanie pytań pomocniczych,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki,
- dzielenie materiału do opanowania na mniejsze części,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań

i poleceń,

- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie,
- bazowanie na przykładach z życia codziennego,
- w pracy lekcyjnej stosowanie gotowych pomocy dydaktycznych,
- częste utrwalanie zdobytej wiedzy i umiejętności,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy,
- upewnianie się czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie domowe (do czasu wypracowania u niego takiego nawyku).